

RETROSPEKTIVNE IZLOŽBE HRVATSKE UMJETNOSTI
O PEDESETOJ GODIŠNJICI „STROSSMAYEROVE GALERIJE“

10. VI. – 29. VI. 1934.

VLAHO BUKOVAC

MLADI GUSLAČ

4286

BUKOVAC VLAHO

(4 VII 1855 Cavtat — 24 IV 1922 Prag)

U ranoj se mladosti mnogo potucao po dalekom svijetu (Amerika, Carigrad, Odesa pa opet Amerika). U nekoj američkoj livnici željeza (Callao), gdje mu je bio posao da slika slova i brojke, okušao se prviput kao slikar. U Kaliforniji bio je, poslije, kavanski poslužnik slikajući u svoje slobodno vrijeme portrete. 1876 vratio se u domovinu i izložio svoje prve radove. Posredstvom Meda Pucića kupio je biskup Strossmayer jednu njegovu sliku za hiljadu franaka. Time bilo mu je omogućeno, da 1877 pođe u Paris, gdje mu je bio učitelj Alexandre Cabanel. Inspiriran romanom Alexisa Bouviera naslika sliku »La grande Iza«, koja je pored druge njegove slike »Plus heureux qu'un roi« bila izložena 1882 u pariskom Salonu i pobudila nemalu senzaciju. Iste je godine boravio i u Beogradu portretirajući kralja Milana i kraljicu Nataliju. 1884 izložio je u pariskom Salonu slike: »Ropkinje«, »Dalmatinski ribari«, »Dafnis i Hloja«, »Crnogorke na bunaru« i »Crnogorka na ljubavnom domjenku«. Iste je godine boravio na Cetinju slikajući kneza Nikolu i njegovu porodicu. Vrativši se u Paris naslika sliku »Mlada patricijka« (izložena u Salonu tek 1891, danas u Strossmayerovoj Galeriji). 1885 naslikao je u Splitu i Dubrovniku dvadeset i četiri portreta. Za londonsku tortku Vickers Brothers naslikao je sliku »Bijela robinja« (izložena po čitavoj Engleskoj) i velik broj portreta. 1887 nastanio se stalno u Parisu i sagradio svoj atelier na Buttes de Montmartre. 1888 izlaže u pariskom Salonu svoje čuvene slike »Zora umire u zagrljaju dana« i »Krist prijatelj malenih«. 1892 oženio se dubrovčankom Jelicom Pitarević. 1893 boravi u Dalmaciji i Djakovu kod biskupa Strossmayera. Zadržavši se neko vrijeme u Zagrebu naslika niz portreta i sliku »Gundulić zamišlja Osmana« (danas u Strossmayerovoj Galeriji), koje je izložio u svojoj prvoj zagrebačkoj izložbi. 1894 nastanio se u Zagrebu i naslikao za novo zagrebačko kazalište zapjesu »Poklon Gunduliću«. Zajedno sa mladim hrvatskim umjetnicima, koji se okupiše oko njega, priredi u novo sagrađenom umjetničkom paviljonu prvu veliku izložbu hrvatskih umjetnika. 1900 preselio se u Beč a 1903 postao profesorom Umjetničke akademije u Pragu. Za Gregrovu dvoranu Obecnog Duma naslikao je šest velikih slika a 1913 za dvoranu nove zagrebačke sveučilišne knjižnice veliki panneau. 1918 boravio je neko vrijeme u Zagrebu i naslikao niz portreta. Bio je veoma plodan

VLAHO BUKOVAC

CRNOGORKA

umjetnik. Na osnovi njegovih bilježaka izlazi, da je za svoga života naslikao oko stotinu i pedeset velikih slika i više od četiri stotine portreta. Svoj život opisao je u knjizi »Moj život« (Zagreb, 1918). Bio je počasni član Jugoslavenske akademije.

1. Crnogorka (Susi Frank, Zagreb)
2. Crnogorke na bunaru (Regina Frank, Zagreb)
3. Slijepci* (Galerija Primorske Banovine, Split)

»Onda otvorih oči više no prije: pogledah ispred sebe te vidjeh sjene u kabinicama, a bijahu boje ne drugačije od pećine. A poslije, kako bijasmo nešto više uznapredovali, začuh, gdje kliču: Marijo, moli za nas, Mihajle, Petre i Svi Sveti! Ne vjerujem, da svijetom hoda čovjek tako tvrda srca, e ga ne bi samilost dirnula radi onoga, što sam poslije ugledao: jer kad sam se k njima tako blizu primaknuo, da sam točno razabirao njihove kretnje, teška mi bol istisnu suze iz očiju. Činjahu mi se pokriveni prostim darovcem, jedan je drugoga podupirao plećima, a sve skupa podupirala pećina. Tako slijepci, koji ništa svoga nemaju, stoje pred crkvama na proštenju tražeći milostinju, te jedan spušta glavu na drugoga... Pa kao što sunce ne pomaže slijepcima, tako ni sjenama, o kojima sad govorim, nebesko svijetlo ne će da udijeli od sebe udjela; jer svima vjede probada žica te ih tako sašije, kao što čine divljemu sokolu, jer inače ne stoji miran.« (Epizoda o nenavidnicima iz Danteova »Čistilišta«, XIII, 37—72, u prijevodu dra I. Kršnjavoga).

4. Studija (R. Frangeš-Mihanović, Zagreb)
5. Porodični portret (Galerija Primorske Banovine, Split)
6. Porodični portret (Galerija Primorske Banovine, Split)
7. Japanka (Strossmayerova Galerija, Zagreb)
8. Studija (Slava Sollar, Zagreb)
9. Studija (Galerija Primorske Banovine, Split)
10. Mladi guslač (Galerija Primorske Banovine, Split)
11. Pet ćutila (Privatno vlasništvo, Zagreb)

Slika pod brojem 3 vlasništvo je Ivanke Bukovac-Javorskaje u Pragu, a slike pod brojevima 5 i 6 G. Tocilja u Dubrovniku

MEDOVIĆ CELESTIN

(17 XI 1859 Kuna — 21 I 1921 Sarajevo)

Dijete siromašne seljačke porodice pošao je, svršivši osnovnu školu u Kuni, 1870 u franjevačko sjemenište u Dubrovniku, gdje je i stupio u red Male Braće i zaređen 1880. U samostanu izbjao

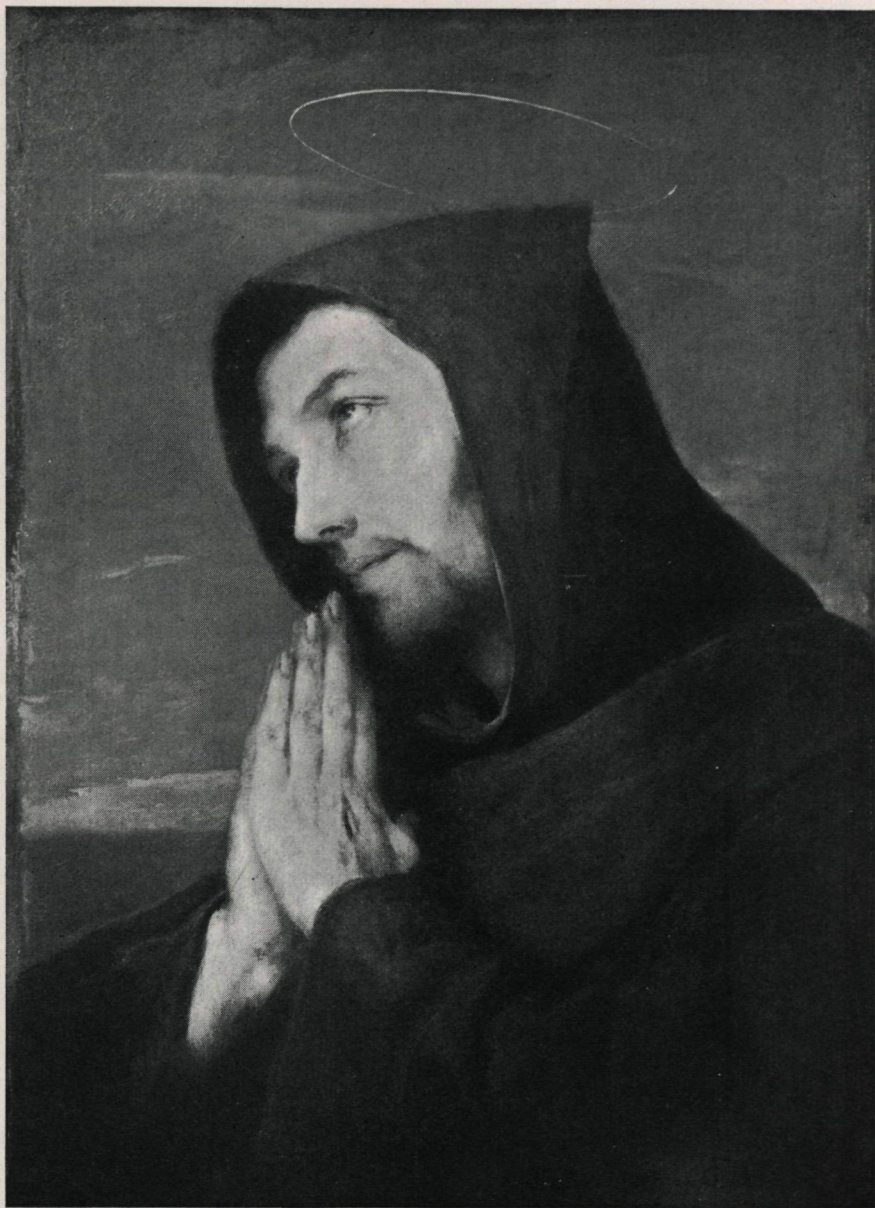

RUDOLF VALDEC

DR. FRANJO RAČKI

je njegov slikarski talenat toliko, da ga je general franjevačkog reda poslao 1881 u Rim, gdje je, živeći u samostanu irskih franjevac S. Isidoro, učio slikanje kod Lodovica Seitzza. U Rimu je nastala njegova prva znatnija slika »Super flumina Babilonis«. 1884 pošao je u Firencu, gdje su mu bili učitelji Antonio Ciseri i Francesco Grandi, uvaženi slikari historijskih i religioznih slika. U Firenci je ostao do 1886. Vrativši se u Dubrovnik živio je dosta tegotno. Uvaženi bečki pejzažista Jakob Emil Schindler, koji je u ovo vrijeme boravio i radio u Dubrovniku, upozori grofa M. Pucića na njegov neosporivi talenat. Pucićevim nastojanjem primio je stipendij dalmatinskog odbora, koji mu je omogućio, da nastavi svoje studije u umjetničkoj akademiji u Münchenu, gdje su mu bili profesori Gabriel Hackl i Ludwig Löffitz. Za vrijeme studija u Münchenu nastale su njegove slike »Marija Mandaljena«, »Sv. Bonaventura«, »Sv. Franjo Asiški« i »Bakanal«. Po pozivu Kršnjavoga došao je 1895 u Zagreb. Kršnjavi se nadao, »da će se Bukovac i Medović dopunjavati i jedan na drugoga utjecati«, u kojoj se nadi, kaže, nije prevario. U Zagrebu nastale su slijedeće njegove slike: »Srijemski mučenici«, »Dolazak Hrvata«, »Splitski sabor 925«, »Krunisanje Vladislava Napuljskog«, »Krunoslava« (po motivu iz Gundulićeva Osmana), »Vjenčanje kralja Vladislava«, »Sv. Jeronim«. 1901 ostavio je Zagreb i živio ponajviše u svom zavičaju Kuni. Slikao je sada ponajviše pejzaže sa Pelješca. Pored pomenutih slika izradio je i mnoge religiozne slike (crkve u Kuni, Križevcima, Novoj Gradiški, Požegi, Baški). Posljednja mu je veća slika bila »Oslobođenje«, koju, međutim, nije dovršio.

12. Bakanal	(Općina grada Zagreba)
13. Smrt sv. Josipa	(Galerija Primorske Banovine, Split)
14. Studija iz Italije	(Galerija Primorske Banovine, Split)
15. Portret gospođe	(Galerija Primorske Banovine, Split)
16. Sv. Bonaventura	(Strossmayerova Galerija, Zagreb)
17. Sv. Franjo Asiški	(Strossmayerova Galerija, Zagreb)
18. Portretna studija	(Galerija Primorske Banovine, Split)
19. Studija	(Galerija Primorske Banovine, Split)
20. Studija	(Privatno vlasništvo, Zagreb)
21. Portret gospođe	(Galerija Primorske Banovine, Split)

CELESTIN MEDOVIĆ

SV. FRANJO ASIŠKI

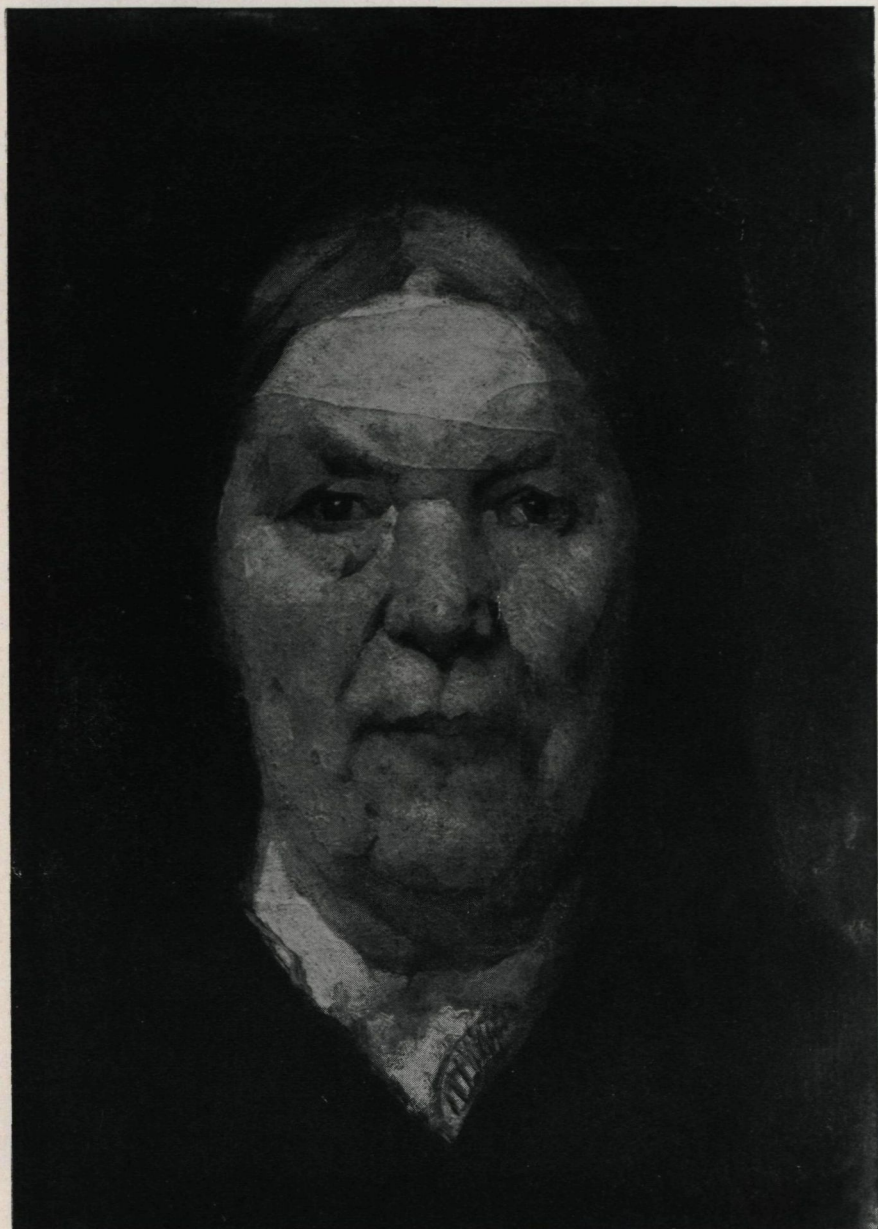
- 22. Srijemski mučenici (Galerija Primorske Banovine, Split)
- 23. U haremu (Privatno vlasništvo, Zagreb)
- 24. Studija iz Italije (Galerija Primorske Banovine, Split)
- 25. Studija (Galerija Primorske Banovine, Split)
- 26. Studija (Galerija Primorske Banovine, Split)

Slikama pod brojevima 13, 14, 18, 19, 21, 22 i 24—26 vlasnik je Ante Medović u Kuni, a slici pod brojem 15 dr. Ivo Tartaglia u Splitu

CSIKOS-SESIA BELA

(27 I 1864 Osijek — 11 II 1931 Zagreb)

Podrijetlom je iz stare porodice Stojadinovića, koja se o početku XIX stoljeća naselila u Krajini. Otac mu je bio krajiški kapetan a kasnije pukovnik Petar Čsikos, koji je primio pridjevak Sesia zbog junaštva, kojim se istaknuo u boju na rijeci Sesia u Gornjoj Italiji. Osnovnu školu svršio je u Osijeku i Bjelovaru, a građansku u Trstu. Od 1874 do 1882 bio je u vojničkim školama u Kiseku i Karlovcu. Služio je u vojsci, kao kadet i poručnik u 78. osječkoj pukovniji baruna Šokčevića. Pokazavši već zarana veliku sklonost za risanje a nezadovoljan u svom vojničkom zvanju, iziđe 1887 iz vojske i pođe u bečku akademiju likovnih umjetnosti, gdje mu je u općenom odjeljenju bio učitelj Julius Berger, a u specialnom Leopold Karl Müller. 1892 pošao je u München na daljnji studij kod profesora Wilhelma Lindenschmidta. Po svršenim akademjskim studijama boravi 1893 i 1894 u Italiji. 1895 vraća se ponovo u München profesorom Karlu Marru. Iste godine imenovan je nastavnikom crtanja u Ogulinu, i malo poslije u Obrtnoj školi u Zagrebu. Sa M. Kl. Crnčićem osnovao je privatnu slikarsku školu. Kad je otvorena Škola za umjetnost i umjetnički obrt (kasnija Umjetnička akademija) postaje u njoj profesor i djeluje ovdje sve do svoje smrti. 1900 boravio je u Parisu, a 1902 i 1903 živio je u New-Yorku. 1919 izabran je pravim članom novo otvorenog umjetničkog razreda Jugoslavenske Akademije. Umjetnik vanredno misaon i izvorstan poznavatelj svjetske književnosti, crpao je motive za svoje slike iz Svetoga pisma (»Kain i Abel«, »Potop«, »Judita i Holoferne«, »Saloma«), Apokalipse, Homera (»Kirke«, »Penelopa«, »Odisej ubija prosce«), Shakespeare-a (»Marko Antonije nad lešinom Cezarovom«), Goethe-a (»Valpurgina noć«). Iz grčke starine uzeti su motivi za slike »Sapho« (u više varijanata), »Psyche«, »Palada Atena i Psyche«. Iz hrvatske povijesti »Pokrštenje Hrvata« i »Posljednji Bogumili«. Simboličke su slike »Mrtva straža«, »Smrt jedinca« i ciklus »Innocentia« (po priči Ivanovljevoj). Za osječko kazalište naslikao je zavjesu. Ima od njega još pejzaža i portreta.

CELESTIN MEDOVIĆ

PORTRET GOSPOĐE

27. Pietà	(Strossmayerova Galerija, Zagreb)
28. Penelopa	(Regina Frank, Zagreb)
29. Studija glave	(Justina Csikos, Zagreb)
30. Pantovčak	(Justina Csikos, Zagreb)
31. Studija ruke	(Justina Csikos, Zagreb)
32. Pietà	(Antun Ullrich, Zagreb)
33. Studija	(Justina Csikos, Zagreb)
34. Zagorsko dvorište	(Justina Csikos, Zagreb)
35. Studija	(Justina Csikos, Zagreb)
36. Studija glave	(Justina Csikos, Zagreb)
37. Judita i Holoferne	(Antun Ullrich, Zagreb)
38. Studija glave	(Justina Csikos, Zagreb)
39. Smrt jedinca	(Justina Csikos, Zagreb)
40. Portret	(Justina Csikos, Zagreb)
41. Portret gospode	(Justina Csikos, Zagreb)
42. Ozalj	(Dr. O. Sachs, Zlatar)
43. Bosco Tre Case	(Justina Csikos, Zagreb)

CRTEŽI, STUDIJE I GRAFIKA

(Vlasništvo Justine Csikos, Zagreb)

44. Odisej ubija prosce	Crtež
45. Smrt jedinca	Crtež
46. Iz Homerove Ilijade	Crtež

BELA CSIKOS-SESIA

PIETÀ

47. Studija glave	Crtež
48. Gradnja piramide	Crtež
49. Hugara i Ismael	Crtež
50. Iz »Apokalipse«	Kolorirani crtež
51. Iz »Apokalipse«	Kolorirani crtež
52. Iz »Apokalipse«	Kolorirani crtež
53. Iz »Apokalipse«	Kolorirani crtež
54. Iz »Apokalipse«	Crtež
55. Iz »Apokalipse«	Monotype
56. Madona	Crtež
57. Studija iz Rima (1893)	Crtež
58. Rokovo groblje (1898)	Crtež
59. Rokovo groblje (1898)	Crtež
60. Lopar (1918)	Crtež
61. Plase 1903 (Crnčić, Csikos, Krizman)	Crtež
62. Kalnik	Crtež
63. Studija (VIII. 1889)	Crtež
64.—74. Iz bilježnice 1890	Crteži
75. Motiv iz Italije	Monotype
76. Motiv iz Italije	Monotype
77. Motiv iz Italije	Monotype
78. Motiv iz Italije	Monotype

BELA CSIKOS-SESIA

IZ »APOKALIPSE«

79. Studija	Crtež
80. Studija za »Pokrštenje Hrvata«	Crtež
81. Studija za »Pokrštenje Hrvata«	Crtež
82. Studija za »Pokrštenje Hrvata«	Crtež
83. Studija za ciklus »Innocentia«	Pastel
84. Studija za ciklus »Innocentia«	Pastel

DRAGANJA FRA VINKO

(20 II 1856 Split — 6 V 1926, Split)

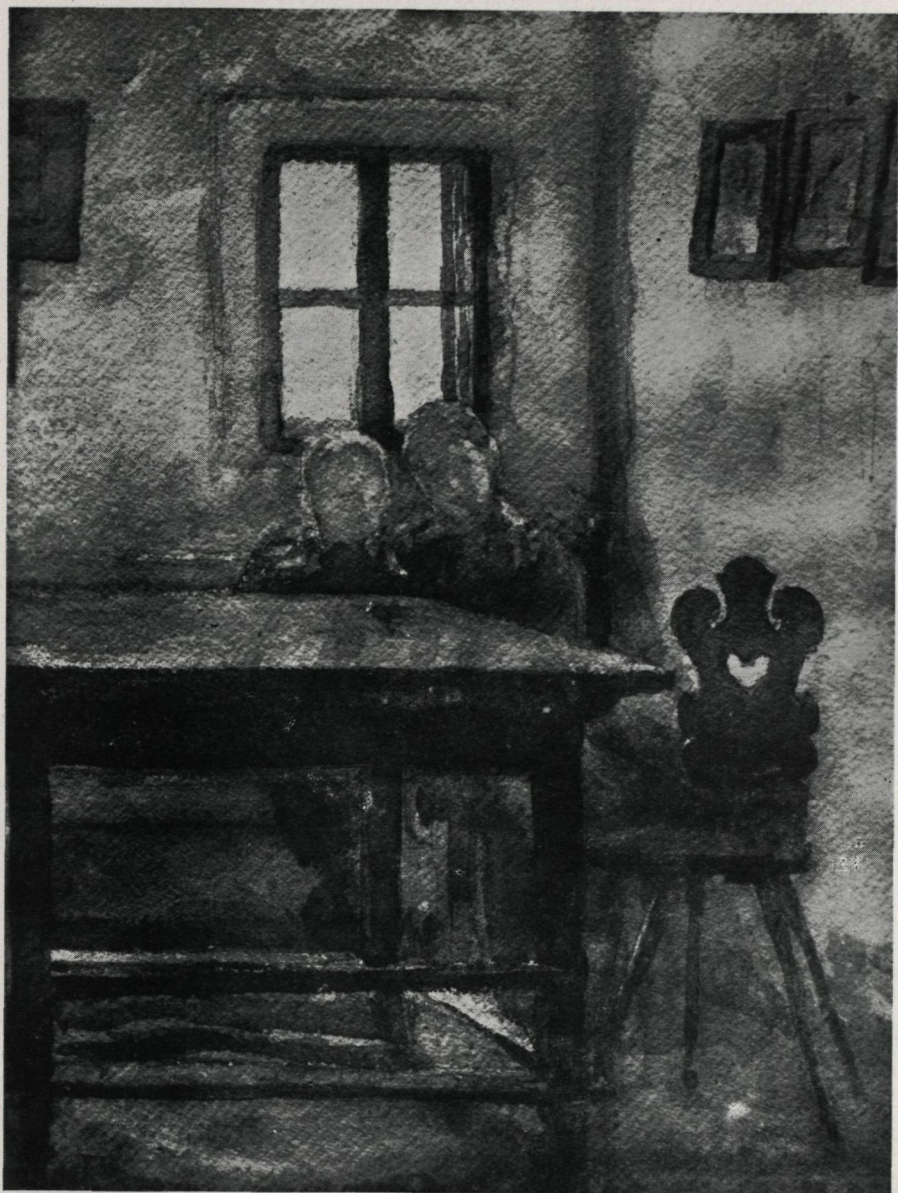
Potomak stare splitske seljačke porodice polazio je pučku školu i gimnaziju u Splitu. Stupioši u Dominikanski red svršio je bogoslovne nauke u Dominikanskom samostanu u Dubrovniku. Slikarstvo je učio u firentinskoj akademiji. Znatnija su njegova djela: portreti biskupa Zaninovića, slikara A. Katunarića, njegovih roditelja i Autoportret; slike »Jamstva u Splitskom polju«, »Gospa od Ružarja« (crkva Dominikanaca u Splitu) i nekoliko pejzaži. Umro je kao vojnički kapelan.

85. Autoportret	(Samostan Dominikanaca, Split)

VALDEC RUDOLF

(8 III 1872 Krapina — 1 II 1929 Zagreb)

Pučku školu polazio u Krapini a niže razrede gimnazije u Zagrebu. Svršio je Obrtnu školu u Zagrebu i pošao u umjetničku školu bečkog muzeja, gdje mu je učitelj bio August Kühne. Poslije je bio u umjetničkoj akademiji u Münchenu kod profesora S. Eberle-a. Zbog studija bio je u Italiji, Rusiji, Njemačkoj i Parisu. Godinu dana proboravio je u New-Yorku. 1896 vratio se u Zagreb i postao profesorom u Školi za umjetnost i umjetnički obrt (kasnijoj Umjetničkoj akademiji). Glavna su mu djela: Strossmayerov epitafij u kripti djakovačke stolne crkve; grobni spomenici Račkoga, Miletića i Arka u Zagrebu, Vajferta u Pančevu, Kranjčevića u Sarajevu, Straca u Zemunu; spomenici Kralja Petra Oslobodioca u Velikom Bečkereku, Dositeja Obradovića u Beogradu, Antuna Nemčića u Križevcima; biste Kralja Petra Oslobodioca, Kralja Aleksandra I. i Kraljice Marije, Kukuljevića i Mažuranića; mnogobrojni portreti (Strossmayera, Račkoga, Jagića, Kršnjavoga, Lunačka, Grahora, Mazzure, Dimitrijevića,

SLAVA RAŠKAJ

DJEČACI

50 -
Krešića); dekorativne plastike (zgrade »Croatiae«, Hipotekarne banke, Trgovačke i obrtničke komore, Sveučilišne knjižnice, Umjetničkog paviljona i Jugoslavenske banke u Zagrebu); pojedinačna plastična djela (Mandaljena, Skršeni genij, Guslar); reljefi i plakete. U skici su ostali njegovi spomenici dra F. Račkoga i dra V. Jagića. Bio je pravi član Jugoslavenske akademije.

- 86. Biskup J. J. Strossmayer (Strossmayerova Galerija, Zagreb)
- 87. Dr. Franjo Rački (Strossmayerova Galerija, Zagreb)
- 88. Dr. Vatroslav Jagić (Strossmayerova Galerija, Zagreb)
- 89. Biskup J. J. Strossmayer (Prva hrvatska štedionica, Zagreb)
- 90. »Cave criticum« (Vl. Lunaček) (Tipografija d. d., Zagreb)

RAŠKAJ SLAVA

(2 I 1877 Ozalj — 29 III 1906 Stenjevec)

Od poroda gluha i nijema smještena je u sedmoj svojoj godini u zavod za gluhonijeme u Beču, gdje je ostala do 1893. Već je u ovc prijemne mnogo crtala a još više onda, kad se vratila kući. Po sapjetu Vlaha Bukovca počela je 1903 sustavno učiti u zagrebačkoj obrtnoj školi. Upravo očinskom ljubavi zauzeo se za nju Bela Csikos-Sesia, primivši je, besplatno, kao svoju učenicu i poučavajući je sve doonda dok je to njezino zdravlje dopuštalo. Izlagala je svoje radove (od najveće česti akvarele) sa hrvatskim umjetnicima u izložbama u Zagrebu, Budimpešti i Petrogradu.

- 91. Grad Ozalj (Strossmayerova Galerija, Zagreb)
- 92. Lopoč (Strossmayerova Galerija, Zagreb)
- 93. Cintor u Ozlju (Dr. Juraj Raškaj, Sr. Karlovci)
- 94. Zima (Slava Sollar, Zagreb)
- 95. Mlin (Dr. Juraj Raškaj, Sr. Karlovci)
- 96. Roditeljska kuća (Dr. Juraj Raškaj, Sr. Karlovci)
- 97. Zima (Justina Csikos, Zagreb)
- 98. Dječaci (Dr. Branimir Ivakić, Zagreb)